

MICHAL BOBEK, PAVEL MOLEK, VOJTĚCH ŠIMÍČEK (EDS.)

KOMUNISTICKÉ PRÁVO V ČESKOSLOVENSKU

Kapitoly z dějin bezpráví

Masarykova univerzita
Mezinárodní politologický ústav
Brno 2009

Právní řád, autorita zákonodárce, respekt občanů k zákonu, soubor nepsaných, zato však všeobecně sdílených pravidel, vnímání toho, co je, či není spravedlivé, to vše charakterizuje právní kulturu, jak se po tisíciletí utvářela. Každá doba k ní něčím přispěla, každá vytyčila jiné meze, cosi poopravila, přidala, či zcela změnila.

Ať se však zamýšlím nad jakýmkoli problémem, ať zvažuji řešení čehokoli, vždy nakonec v pozadí všeho nalézám otázky etické a mravní. Jsem přesvědčen, že bez respektu k mravním imperativům nelze dospět ke vskutku svobodné společnosti a fungujícímu právnímu státu. Domnívám se proto, že komunistický právní řád, jímž se tento sborník zabývá, mohl vejít v platnost a být respektován pouze vinou poválečné demoralizace a politického násilí, které poté legitimizoval, udržoval a šířil.

Platnost komunistického práva mezi lety 1948–1989 je však pouze jedním z mnoha aspektů vlivu právního řádu na společnost. Lze samozřejmě proklamativně změnit totalitní systém v systém demokratický, parlament může nejkřiklavější paragrafy ústavy nebo zákony potlačující svobodu během jednoho odpoledne zrušit (nebo naopak přijmout), ale to ještě neznamená skutečnou změnu právního řádu a už vůbec ne právního vědomí.

Pravděpodobně tedy nejhorším dědictvím komunistického práva nejsou ani tak jeho případná zákonná rezidua, ale ztráta širší odpovědnosti a pokles mravů. A to vše v míře nesrovnatelně větší, než jaké stály u základů samotného komunistického převratu po 2. světové válce.

Praha, červen 2008

VÁCLAV HAVEL